

## Čís. 3921.

Byla-li fideikomisární substituce pravoplatně pojata do odevzdací listiny a knihovně poznamenána, nelze se otázkou platného zřízení fideikomisární substituce zabývatí ve sporu pro porušení fideikomisární substituce.

§ 18 odstavec druhý nesp. pat. má na mysli jen takové třetí osoby, jichž práva, v době projednání pozůstalosti již pozůstávající, byla opatřením mimosporného soudce nějak dotčena.

Zcizení nemovitostí, ohledně nichž v pozemkové knize jest pravoplatně poznamenána fideikomisární substituce, jest neplatným.

(Rozh. ze dne 28. května 1924, Rv I 596/24.)

Nemovitosti zapsané nyní ve vl. čís. 73 poz. kn. kat. obce S. a čís. 187 poz. kn. kat. obce D. byly rovným dílem vlastnictvím manželů Václava a Růženy B-ových, rodičů nynějších žalobců. Po smrti Václava B-a odevzdána byla jeho pozůstalost pravoplatnou odevzdací listinou okresního soudu ze dne 7. května 1919 v základě posloupnosti ze závěti jeho manželce Růženě B-ové se závazkem, že dědička postoupí jedenkrát veškeren svůj majetek, tedy i druhou polovici svých nemovitostí, některému z dětí, které bude nejhodnější. Usnesením okresního soudu ze dne 7. dubna 1920 bylo pak podle odevzdací listiny vloženo mimo jiné také na pozůstalostní polovici nemovitosti pro Růženu B-ovou právo vlastnické, omezené fideikomisární substitucí ohledně celých nemovitostí ve prospěch nezletilých dětí, nynějších žalobců Josefa, Marie a Ludmily B-ových. Přes to postoupila Růžena B-ová smlouvou, ve formě notářského spisu sepsanou a jako »smlouva postupní« označenou ze dne 10. dubna 1920 svému druhému manželovi Josefu Z-ovi, nynějšímu žalovanému, neoddělenou polovici shora uvedených nemovitostí za postupní cenu 11.500 Kč a bylo pak v základě této listiny usnesením okresního soudu ze dne 23. září 1921 vloženo na tuto neoddělenou polovici právo vlastnické pro Josefa Z-a a poznamenán současně na listu B zákaz zcizení ve smyslu odst. 9 svrchu citovaného notářského spisu. Žalobci domáhali se rozsudku, aby vklad vlastnického práva Josefa Z-a prohlášen byl za neplatný, aby žalovaný byl povinným uznán výmaz tohoto práva do 14 dní pod exekucí provéstí a aby po marném uplynutí této lhůty bylo lze na základě rozsudku žalující straně samé o výmaz tohoto vkladu zakročití na útraty žalovaného. Procesní soud první stolice žalobu zamítl, odvolací soud jí vyhověl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

## Důvody:

Jde o žalobu na neplatnost knihovního vkladu podanou od těch, kdož tvrdí, že byli tímto vkladem ve svém knihovním právu porušeni, proti tomu, kdo z neplatného vkladu přímo knihovního práva nabyl. Jde tedy o žalobu ve smyslu §§ 61 a 62 knih. zák. Žalobci nežádali v ža-

lobní prosbě výslovně o »obnovení předešlého knihovního stavu« — jak § 61 knih. zák. praví — a proto nález rozsudečný v tomto směru žádného výroku nemá (§ 405 c. ř. s.). To však nevadí tomu, by nebylo vyhověno žalobní prosbě tak jak zní, je-li odůvodněna. Jest tedy zkoumati, zda byli žalobci v nějakém svém knihovním právu vkladem vlastnického práva žalovaného porušení. Žalovaný vytýká odvolacímu soudu nesprávné právní posouzení věci v tom směru, že přijal za podklad svého rozhodnutí právoplatnou odevzdací listinu ze dne 7. května 1919. Výtka tato není oprávněna. Právo fideikomisární substituce, založené pro všechny tři žalobce v odevzdací listině, jest pro žalovaného skutečností, kterou v tomto sporu otřásati nemůže. Zabýval-li se odvolací soud přes to námitkami, které žalovaný v tomto směru činil projednání pozůstalosti, zkoumal-li i odvolací soud, zda poslední pořízení bylo platné, a zda fideikomisární substituce nejen ohledně pozůstalostní polovice, nýbrž i ohledně druhé polovice platně k místu přišla, učinil tak nadbytečně, protože otázka platného zřízení fideikomisární substituce po rozumu §u 608 obč. zák. ve prospěch žalobců byla v řízení pozůstalostním a v odevzdací listině právoplatně pro účastníky rozřešena a protože dotyčné obmezení vlastnického práva manželčina bylo podle §u 174 odstavec druhý čís. 3 nesp. pat. právoplatně do odevzdací listiny pojato a podle §u 158 nesp. pat. rovněž právoplatně při vkladu vlastnického práva přední dědičky poznamenáno. Touto poznámkou bylo obmezení vlastnického práva fiduciářky s vyznačením jmen substitutů takovým způsobem v patrnost uvedeno, že nikdo se nemohl na neznalost tohoto obmezení odvolávat (judikát čís. 214 Nejvyššího soudního dvora dříve ve Vídni ze dne 16. března 1915, uveřejněný pod čís. 1631 úř. sb. a Věstník min. sprav. z roku 1904 str. 167—168). Opačný názor procesního soudu, který přezkoumával výsledky pozůstalostního řízení, přiveděn byl jen mylným výkladem §u 18 odstavec druhý nesp. pat. ohledně práva »třetích osob na jednání nesúčastných«. Zákon má na mysli jen takové třetí osoby, jichž práva v době projednání již pozůstávající byla opatřením mimosporného soudce nějak dotčena. Žalovaný byl ovšem »třetí osobou« — jak sta jiných osob — ale nějaké jeho právo projednáváním pozůstalosti dotčeno nebylo, protože tehdy k nemovitostem, o které jde, žádného práva neměl. Otázka, které ze tří žalujících dětí jako fideikomisárních substitutů nemovitosti skutečně obdrží, nepřichází pro tento spor v úvahu, protože nejedná se ještě o splnění substituce a protože dosud přísluší substituční právo všem třem žalobcům. Tím jsou vyřízeny všechny vývody dovolání, pokud se zabývají otázkou svrchu uvedenou. Dovolání vytýká odvolacímu soudu, že nesprávně posoudil věc po stránce právní také v tom směru, že přiznal substitučnímu závazku přední dědičky takový právní účinek, který působí neplatnost knihovního vkladu vlastnického práva žalobcova. Leč ani v tomto směru není dovolání v právu. Zřízením fideikomisární substituce nabyli žalobci nástupnického práva k celým nemovitostem, jejichž neoddělená polovice byla žalovanému fiduciářkou do vlastnictví postoupena. Toto nástupnické právo bylo zákonným způsobem v knize pozemkové zapsáno a jest tedy právem knihovním. Toto

nástupnické právo bylo však vkladem vlastnického práva žalovaného porušeno. Nelze ovšem přisvědčiti odvolacímu soudu, že dědička nabyla jen práva požívacího a že vlastníci se nestala; naopak Růžena B-ová opět provdaná Z-ová stala se vlastníci pozůstalostní polovice nemovitostí a zůstala vlastníci druhé polovice, ale její právo vlastnické bylo omezeno tak, že samovolně podstatou věci nakládati nesmí a že přísluší jí jen práva a povinnosti poživatelky (§§ 509, 511—513 obč. zák.). Fiduciářka nebyla tedy oprávněna z nemovitostí, substitučním závazkem zatížených, zciziti neoddělenou polovici, a ježto tak přece učinila, jest zcizení to neplatné. Netřeba se zabývati otázkou, zda by byla mohla fiduciářka onu polovici zciziti se zachováním substitučního závazku, neboť tak neučinila; zákaz zcizení pojatý do odstavce devátého cit. not. spisu, nenahrazuje zachování substitučních práv, zejména když žalovaný podle zmíněného odstavce byl by povinen převzatou polovici postoupiti některému z dětí jen proti výměnku nebo přiměřené výplatě, a když tato polovice byla již zatížena dvěma značně vysokými pohledávkami věřitelů žalovaného Josefa Z-a. Knihovní soud neměl ovšem vzhledem k fideikomisární substituci, z pozemkové knihy zřejmé, povolit vklad vlastnického práva pro žalovaného, nemaje souhlasu substitutů, ani schválení poručenského soudu ohledně nezletilců. Ale právě tato okolnost názorně ukazuje, že nelze v cestě sporu odepřít ochrany takovým porušeným substitučním právům, zejména když substituti — jako v tomto případě — o povoleném vkladu vlastnického práva nového spoluvlastníka nebyli řádně vyrozuměni, takže by se lehce mohlo státi, že by vlastnický podíl žalovaného přešel do rukou třetího singulárního právního nástupce, který by byl bezelstným, že by se proti němu žaloba o výmaz neplatného vkladu podle §u 64 knih. zák. promlčela a že by fideikomisární substituti o své nástupnické právo přišli. V tomto případě ovšem předpis §u 64 knih. zák. nepřichází v úvahu (jak se odvolací soud domníval), protože žalovaný z neplatného vkladu přímo knihovního práva nabyl (§ 62 knih. zák.).

### Čís. 3922.

**Zákon o obchodních pomocnících ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák.**

**Zaměstnavatel není oprávněn započísti obchodnímu pomocníku do služebních požitků to, co obchodní pomocník pobíral za nemoci z důvodu veřejnoprávního pojištění, při čemž jest lhostejno, zda pojišťovací příspěvky platil zaměstnavatel či zaměstnanec.**

(Rozh. ze dne 28. května 1924, Rv II 142/24.)

Žalobce byl továrním mistrem v závodu žalované. Byv předčasně propuštěn, domáhal se služebních požitků za dobu výpovědní a vyplacení peníze, jež si byla žalovaná srazila ve výši podpory, již pobíral žalobce za své nemoci z důvodu veřejnoprávního pojištění. **P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e** žalobu zamítl a uvedl v otázce, o niž tu jde,